

HELHED
bag
UNDERVISNINGEN
∞
PÆDAGOGISK KINESIOLOGI
anvendt
i
SPECIALUNDERVISNINGEN

Pædagogisk-psykologisk Rådgivning i Gentofte.

Indholdsfortegnelse

	Side
Forord	1
Educational Kinesthetics/ pædagogisk kinesiologi - hvad er det?	3
Fremgangsmåden ved tilrette- læggelsen af arbejdet	4
Rapportens opbygning	5
Bemærkninger til den anvendte test	7
Case nr. 1	11
Case nr. 2	13
Case nr. 3	16
Case nr. 4	18
Case nr. 5	21
Case nr. 6	25
Case nr. 7	27
Case nr. 8	29
Konklusion	31
Bilag 1. Testskemaer	35-38
Bilag 2 Dominansforhold	39-41
Bilag 3 Øvelses-eksempel	42
Bilag 4 Energibanerne	43
Litteraturliste	44-46

Forord

I foråret 1984 udsendtes rapporten om "motorisk træning i specialundervisningen - ikke et alternativ, men et supplement". Rapporten byggede på og beskrev et pædagogisk udviklingsarbejde, der fandt sted i skoleåret 1982/83. Dette arbejde fortsatte i 1983/84 og blev udstrakt til at omfatte elever ved også andre end de omtalte 4 skoler, således

- at nye skoler kom med i udviklingsarbejdet. Eleverne her fik dog kun 1 times motorisk træning om ugen ved bevægelsespædagogen i en 3-3½ måneds periode. Derudover blev de udarbejdede øvelsesprogrammer i et vist omfang anvendt hjemme og i de øvrige specialundervisningstimer (5-7 minutter pr. gang),
- at forældrene blev bedre informeret ved enten at være til stede ved den motoriske test eller i en eller flere undervisningstimer,
- at undervisningen på de 4 oprindelige skoler blev fulgt op gennem vejledning til lærerne og eleverne om at indlægge 5-7 minutters motorisk træning i ugens øvrige specialundervisningstimer,
- at en let tilgængelig motorisk test blev udarbejdet til anvendelse i børnehaveklasserne, og at arbejdet med at vurdere børnenes motoriske udvikling som del af et forebyggende arbejde blev påbegyndt i 23 af de 24 børnehaveklasser - gennemgående med stor tilfredshed og godt udbytte,
- at der indgik mange forespørgsler fra lærere, skolepsykologer m.fl. om testning af og motorisk træning for både de "ikke-udskilte læseklasseelever" og for elever fra den almindelige læseklubundervisning. Dette arbejde blev iværksat.

Effekten af dette fortsatte arbejde er ikke blevet målt og derfor heller ikke beskrevet. Det er dog min opfattelse, at der kan evalueres og konkluderes,

- at en træning af de motoriske færdigheder hos elever med indlæringsvanskeligheder fortsat er nødvendig og fortsat kan betragtes som en meningsfuld pædagogisk del af specialundervisningen,
- at en egentlig motorisk træning efter den i rapporten beskrevne metode dog endnu er for vanskelig at gennemføre for den enkelte specialundervisningslærer under de givne forhold,
- at der var for mange arbejdsopgaver for bevægelsespædagogen og for kort tid til at løse disse på tilfredsstillende måde,

- at den udvidede information blev opfattet meget positivt af elevernes forældre, og opbakningen hjemme blev i mange tilfælde forøget,
- at der til gengæld manglede tilbundsgående information til specialundervisningslærerne og de øvrige implicerede (klasselærer m.fl.). Informationen skulle i højere grad tilpasses den kendsgerning, at mere af arbejdet blev overladt til elev og specialundervisningslærer i fællesskab uden bevægelsespædagogens direkte medvirken.

Hovedkonklusion

Undervisningen måtte gribes an på en anden måde med bedre planlægning, information og koordination, som derefter skulle danne basis for og sikre en højere grad af involvering fra de implicerede parter side.

Der måtte laves kurser for lærerne.

Der måtte afsættes mere tid til dette arbejde, eller antallet af opgaver måtte indskrænkes.

Det profylaktiske arbejde i børnehaveklasserne måtte intensiveres, således at man arbejdede på, at alle børnene der nåede den højst mulige grad af automatisering i deres motorisk-perceptuelle funktioner inden starten i 1. klasse.

På dette tidspunkt var jeg på mit 6. kursus i Kinesiologi, og jeg blev her præsenteret for Educational Kinesiology/Educational Kinesthetics, som kan oversættes direkte til "kinesiologi anvendt i undervisningen" eller "pædagogisk kinesiologi".

Jeg følte straks, at der her var noget, som mange elever i specialundervisningen kunne have glæde af, og som måske kunne være med til at forebygge nødvendigheden af specialundervisning for en stor gruppe elever. Den kendsgerning, at systemet bygger på et holistisk grundsyn, på et helhedssyn på mennesker og derfor også på læsevanskeligheder/indlæringsvanskeligheder, appellerede og appellerer stadig meget til mig. Derfor satte jeg mig i forbindelse med en instruktør i kinesiologi, der i Norge arbejder med pædagogisk kinesiologi, og jeg fik lov til at komme og følge hende i hendes arbejde med skolebørn i 4 dage i begyndelsen af august 1984. I september 1984 deltog jeg i et 4 dages seminar i Kristiansand om Educational Kinesiology med dr. phil. Paul Dennison som instruktør. (Det er Paul Dennison, der har udarbejdet systemet, som han blandt andet har beskrevet i sin bog "Switching on", Strubes forlag).

Det er den viden og de praktiske færdigheder, jeg fik i sommerens løb, som jeg har anvendt og videreudviklet lige siden i mit arbejde med specialundervisningens elever. Med godt resultat - så godt, at jeg føler, det nu er på tide at komme med en foreløbig beskrivelse og vurdering af det. En beskrivelse og vurdering, der kan fremstå dels som en rapport om arbejdet i skoleåret 1984/85, dels som et arbejdsmateriale til anvendelse på de workshops og kurser, der både lokalt og på landsplan afholdes om emnet.

Gentofte, juni 1985.

Annemarie Goldschmidt, bevægelsespædagog

EDUCATIONAL KINESTHETICS/PÆDAGOGISK KINESIOLOGI

- en holistisk indfaldsvej til afhjælpning af indlæringsvanskeligheder.

Educational Kinesthetics/pædagogisk kinesiologi er udviklet af en sammensmeltning af indlæringsteorier og "Applied Kinesiology"/anvendt kinesiologi. Systemet kan ses som en syntese af gammel og ny viden, og både moderne hjerneforskning og østerlandsk filosofi og erfaring indgår heri.

Kinesiologi betyder bevægelseslære. Kinesiologi er udviklet på baggrund af en vurdering af og viden om musklernes funktion kombineret med muskeltestning og deraf følgende forskellige metoder til at genoprette eventuelle ubalancer i kroppen. Årsagerne til disse ubalancer kan være strukturelle, kemiske (herunder ernæringsmæssige) og emotionelle eller en kombination heraf, og de resulterer i energimæssige blokeringer.

Udtrykket "at være tappet for energi" og talen om ikke at have energi nok i de forskellige dele af kroppen refererer hertil.

Anvendelsen af pædagogisk kinesiologi har til hensigt at få højre og venstre hjernehalvdel til at "vågne" (to be "switched on") og til at arbejde sammen. Pædagogisk kinesiologi kan herigennem være til gavn for dyslektiske og hyperaktive mennesker med indlæringsvanskeligheder.

Pædagogisk kinesiologi er udviklet af Paul E. Dennison, Ph.D. på baggrund af 15 års forskning og forsøgsarbejde med undervisning af læsehandicappede. Ifølge Paul Dennison er i øvrigt alle mennesker mere eller mindre "indlæringshandicappede", idet han mener, at vi kun anvender en lille del af vort til rådighed stående potentiale. Han beskriver pædagogisk kinesiologi som en metode til at forstå, hvad der foregår i hjernen, en metode, som både lægmanden og den professionelle kan anvende til at hjælpe mennesker med at vokse intellektuelt, emotionelt og fysisk/motorisk, en metode med usædvanlige resultater.

Efter at have arbejdet med den i et år kan jeg tilføje, at også jeg finder den lovende.

Mere om pædagogisk kinesiologi

Educational Kinesthetics/pædagogisk kinesiologi bygger på teorier og praktiske erfaringer fra det daglige arbejde med læseretardedede elever og er - som før nævnt - udviklet på basis af viden og erfaringer fra både den vestlige og den østlige verden. Hvor man i andre sammenhænge taler om, at myoser og infiltrationer forhindrer blodets frie strøm gennem musklerne og samtidig er opstået af denne nedsættelse af den frie blodstrøm med deraf følgende nedsat tilførsel af ilt og næring og borttransport af af-

faldsstoffer, så taler man i kinesiologi-sammenhænge om en blokering af den frie energistrøm langs med kroppens energibaner, de såkaldte meridianer. Alle meridianerne er nøje defineret, det gjorde allerede de gamle kinesere, og de kan lokaliseres gennem blandt andet målinger af den galvaniske hudmodstand. På hver meridian ligger mængder af punkter på hudoverfladen. Det er disse punkter, akupunktur-læger arbejder med.

Når man i kinesiologi, også i pædagogisk kinesiologi, taler om balancering og korrektion, drejer det sig om ophævelse af disse blokeringer af den frie energistrøm, således at kroppens muskler og organer igen kan blive forsynet med den energi, der skal til, for at de kan komme til at fungere optimalt. Der kan som før nævnt være forskellige årsager eller kombinationer af årsager til blokering af energistrømmen. Disse blokeringer kan være af strukturel, kemisk, emotionel/mental art, eller de kan være knyttet direkte til et akupunkturpunkt. I kinesiologien arbejder man altid med at finde frem til årsagssammenhængene og at løse op for dem, i stedet for - som i megen anden undervisning og behandling - næsten udelukkende at gøre noget ved symptomerne.

Fremgangsmåden ved tilrettelæggelsen af arbejdet

1. Skriftlig orientering til den enkelte skoles inspektør indeholdende meddelelse om, at testning og igangsættelse af undervisning af de "ikke-udskilte læseklasseelever" - og i et vist omfang også læseklasseeleverne - vil blive tilbudt. Samtidig udtrykkes mit ønske om, at der på hver enkelt skole kan blive afholdt et orienterende møde for alle specialundervisningslærerne og andre interesserede i skoleårets begyndelse. Desuden gives oplysning om, at der vil blive afholdt 2 workshops - åbne for alle - i efterårets løb.
2. Mundtlig orientering på skolerne på et møde, hvor i de fleste tilfælde også skolepsykologen har deltaget. Orienteringen har omfattet præsentation af Educational Kinesiology samt demonstration af testmetoden og derpå følgende tilbud om testning af de elever, man fra skolens side ønskede skulle omfattes af tilbudet.
3. Information af elever og forældre. Denne første information har klasselærer eller specialundervisningslærer givet. I alle tilfælde - indtil nu 85 - er forældrene blevet informeret, og de 83 hjem har sagt ja til tilbudet.

I så mange tilfælde, som det har kunnet lade sig gøre, er forældrene kommet hen på skolen og har dér overværet mit arbejde med deres børn. I enkelte tilfælde - 5 - er undervisningen foregået i hjemmet. I næsten alle de øvrige tilfælde har jeg været i telefonisk kontakt med hjemmet efter undervisningen af eleverne.

Alle forældre har givet udtryk for forståelse for betydningen af, at kroppen er i balance, og at den motoriske udvikling har nået det trin, der kaldes "automatisk selvfølgelighed". Det er mit indtryk, at både elever og forældre i meget høj grad har forstået og accepteret kinesiologiens og den pædagogiske kinesiologis principper vedrørende integration og koordination af de to hjernehalvdele og dermed også af de forskellige kropsdeles funktioner.

4. Specialundervisningslæreren har altid været til stede ved mit arbejde med eleverne, både i de tilfælde hvor elevens forældre har kunnet komme, og i de tilfælde hvor det ikke har kunnet lade sig gøre. Undtagelser fra dette er kun de tilfælde, hvor en lærer har været syg, eller hvor undervisningen er foregået i elevens hjem.
5. Kun i få tilfælde er eleverne blevet testet med læseprøver lige inden undervisningens begyndelse og 3 måneder senere, så denne rapport indeholder ikke "målinger" af elevernes læsefærdigheder ved ordstillelæsningsprøver, således som det var tilfældet med den tidligere udarbejdede rapport "motorisk træning i specialundervisningen - ikke et alternativ, men et supplement". I den forbindelse skal det dog tilføjes, at det flere gange er sket, at specialundervisningslærer eller skolepsykolog er kommet og har berettet om overraskende stor fremgang for en elev i den periode, hvor eleven har arbejdet med de for hende eller ham nødvendige øvelser.

Rapportens opbygning

Rapporten er bygget op omkring cases, det vil sige beskrivelser af foreskellige undervisningsforløb og resultaterne af disse. Rapporten afsluttes med en konklusion, der dels er baseret på mine egne undersøgelser, dels på udtalelser fra eleverne selv, fra deres forældre og deres lærere og i nogle tilfælde skolepsykologen.

Indholdet af de forskellige cases

1. Beskrivelse af elevens problem (kort).
2. Test af eleven + balancering/korrektion af eventuelle ubalancer ved hjælp af metoder indeholdt i Educational Kinesthetics/pædagogisk kinesiologi.
3. Igangsættelse af øvelsesprogram til brug hjemme og i specialundervisningstimerne.
4. Re-test efter 3 uger - 3½ måneds forløb.
5. Udtalelser vedrørende elevens fremgang og vurdering af denne.

ad 1. Denne meget korte beskrivelse bygger på udtalelser fra lærere og forældre. Den vil i en supplerende rapport kunne udbygges med udtalelser fra lærere og skolepsykolog på baggrund af foretagne prøver etc. (Jeg er bevidst om, at det kan være nødvendigt med en mere ensartet beskrivelse af eleverne i et eventuelt senere arbejde).

ad 2. Testen samt den nødvendige balancering og korrektion tager ca. 1 time.

Inden selve testningen finder sted, orienterer jeg eleven om dens indhold og formål og forklarer om sammenhængene mellem motorisk-perceptuel udvikling og læseindlæring og om de to hjernehalvdeles indbyrdes samarbejde eller mangel på samme.

Jeg forklarer også eleven, at hun/han vil få et simpelt øvelsesprogram med hjem, og at jeg forventer, at øvelserne bliver gjort. Jo flere elever jeg har undervist, jo mere indser jeg, at det er en god idé - respektivt nødvendigt - at træffe en præcis aftale, det vil sige lave en kontrakt, således at eleven bliver gjort ansvarlig.

Eleverne får også at vide, at de ikke bliver bedre læsere af at gøre bestemte øvelser, men at deres krop bliver "parat" til, at de kan blive bedre læsere. Selve læsefærdigheden opnår de ved at læse.

(Beskrivelsen af testen findes på side 7 til 10.

Tegning til illustration af dominansforholdene:
Bilag nr. 2.

Testskema: Bilag nr. 1).

ad 3. Øvelserne bruges til at vedligeholde effekten af den balancering, der finder sted ved mit første møde med eleven. De sigter desuden på at fremme integration og koordination og på at udvikle elevens evne til at opnå "automatisk selvfølgelighed" i alle bevægelser, også øjnenes.

Eleven har brug for 5-10 minutter pr. dag til disse øvelser.

ad 4. Tidsintervallet mellem mit første og andet møde med eleverne har varieret en del på grund af skemamæssige vanskeligheder i forbindelse med min undervisning på så mange skoler (12) og på grund af mængden af elever, som skolepsykolog og specialundervisningslærer på hver enkelt skole har bedt mig om at teste og undervise.

Enkelte elever med specielt store problemer og med ringe hjemmestøtte har jeg set 3-4 gange.

Re-testningen svarer indholdsmæssigt til den første test. I de tilfælde, hvor jeg skønner, at eleven har brug for det, supplerer jeg dog med enkelte andre tests.

- ad 5. Udtalelser om og vurderinger af elevens fremgang kommer dels fra eleven selv, dels fra forældre, lærere og skolepsykolog. De bliver sammenfattet med min egen vurdering af effekten af balanceringen og af de enkelte øvelser. Min vurdering støtter sig dels til testresultaterne, dels til oplevelsen af elevens generelle fremtoning.

Indledende bemærkninger til den test, der anvendes i pædagogisk kinesologi.

Det er en test, der viser, hvorledes samarbejdet mellem højre og venstre hjernehalvdel fungerer. Er der vanskeligheder på et eller flere af nedennævnte områder, får vi ifølge Paul Dennison en tilstand af manglende koordination af højre og venstre hjernehalvdels funktioner. De to hjernehalvdele foretrækker i mange vanskelige, stressfremkaldende situationer at arbejde hver for sig, hvilket resulterer i blandt andet manglende overblik, træthed, mangel på koncentration, vanskeligheder ved indlæring.

Der testes for

1. "switched off". Et udtryk, der anvendes for at illustrere, at kun den ene hjernehalvdel er "vågen", når eleven stilles over for en opgave af for eksempel bevægelsesmæssig, auditiv eller visuel art. Det er oftest kun kontrol-delen af hjernen, der er aktiv i situationer, hvor eleven stilles over for en vanskelig opgave, som hun/han anstrenger sig for at løse. Opgaven forårsager stress, som resulterer i, at eleven bliver "switched off": den del af hjernen, der står for den refleksmæssige automatisering slår fra, "switches off". Arbejder de to hjernehalvdele sammen, siger man, at eleven er "switched on".

Man kan være "switched off" generelt: kun kontrol-hjernen arbejder selv ved en så simpel funktion som den siddende eller stående stilling.

Man kan være "switched off" på forskellige dele af det samlede synsfelt: synsfelthæmning.

Man kan være "switched off" ved øjenbevægelser hen over midtlinien, som for eksempel ved læsning.

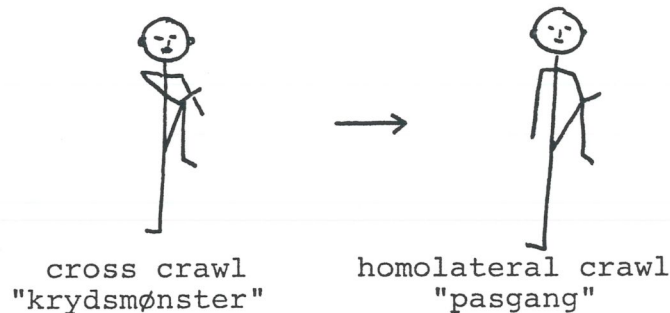
Man kan være "switched off" ved opfattelsen af auditive indtryk.

Man kan være "switched off" ved krydsning af kroppens midtlinie i almindelige bevægelser, som for eksempel gang, løb, kravling.

NB! En elev kan selvfølgelig også være "switched on" på ovenstående områder.

2. "homolateral" muskelfunktion. Dette vil sige, at en muskelfunktionstest viser, at forskellige muskler er "stærke", når eleven bevæger sig i et "pasgang"smønster, "svage" når eleven bevæger sig i et almindeligt gangmønster, "cross crawl"-bevægelse.

Eleven kan desuden være "pasgænger", hvilket vil sige, at hun/han - stillet over for en opgave af cognitiv art - spontant skifter fra et krydset bevægelsesmønster ("cross crawl") til et pasgangsmønster ("homolateral crawl").

3. den refleksmæssige koordination af over- og underkroppens bevægelser.
4. koordination af muskelarbejdet på kroppens for- og bagside. Har betydning for opmærksomhed og hukommelse, foruden for selve kropsholdningen.
5. kranieknoglernes uendelig små indbyrdes bevægelser. Har betydning for den frie cirkulation af væsken mellem hjernebinderne. Ubalancer her kan skyldes fald eller slag mod hovedet.
6. vejrtrækningen. Er den fri eller holder eleven vejret for at klare svære opgaver?
7. kroppens kemiske, ernæringsmæssige balance.
8. det mentale/emotionelle energiniveau. Det optimale energiniveau er her valgt udtrykt ved tallet 40. Det aktuelle energiniveau i en given undervisningssituation findes også gennem den i kinesiologyen anvendte muskelfunktionstest og udtrykkes ved et tal, for eksempel vil udtrykket 10/40 illustrere, at energiniveauet er 1/4 af det optimale.

9. overenergi. Eleven prøver så hårdt, anstrenger sig så voldsomt, at kun kontrol-hjernen er "slået til", hvilket blandt andet resulterer i manglende helhedsopfattelse, stor anspændthed og hurtigt indtrædende træthed.

Derudover testes for hånd-, øjen-, øre- og hjernedominans. Det har vist sig, at samtlige testede og underviste elever har haft en såkaldt krydset eller blandet dominans, af og til endog blokeret dominans.

Ved almindelig muskelfunktionstest afgøres tillige, hvilken hjernehalvdel der rummer sprog, analyse, sekvens, kontrol, og hvilken der rummer helheder, syntese, billedopfattelse, kropsmønstre og kropsoptagelse.

Almindelig og "uproblematisk" dominans:
højre hånd, øje, øre og venstre hjernehalvdel, med sproget i venstre side, helhedsopfattelsen i højre side.
(Dette gælder præcis modsat for venstrehåndede).

Krydset eller blandet dominans:
kan for eksempel være: højre hånd, venstre øje, højre øre, og højre hjernehalvdel med sproget i venstre side.

Blokeret dominans kan være alt på højre side, respektivt venstre side. Her vil samtlige sanseindtryk gå til den ikke dominante hjernehalvdel.

I bilag nr.2 illustreres eksempler på dominansforholdene. Det har været påfaldende for mig at se, at - på én nær - har samtlige elever med indlæringsvanskeligheder, som jeg har været i forbindelse med i mit arbejde i dette skoleår, haft krydsede, blandede eller blokerede dominansforhold. Det vil sige, at samtlige disse elever bare af denne grund har brug for mere tid end de øvrige elever i klassen for at få samlet deres taktile, visuelle og auditive sanseindtryk og for at få koordineret de impulser, der fra hjernen udsendes til hånd, øje og øre.

Kun én elev er "faldet uden for" dette billede. Det var en pige i en 8. klasse. Hun fik støtte i læseklubben, på grund af at hun havde været væk fra dansk skole i et par år, mens familien opholdt sig i udlandet. I denne periode havde hun gået i engelsktalende skole og havde ikke modtaget nogen form for danskundervisning.

Min oplevelse og erfaring er, at når eleverne - og deres forældre - ser dette med dominansforholdene, så lettes de for en del af det stress, som hverdagens undervisningsmæssige belastninger påfører dem. Årsagerne til en anden del tager metoderne fra den pædagogiske kinesiologi sig af, og special- og klasseundervisning må derefter tilrettelægges, så den tilgodeser hver enkelt elevs yderligere behov.

De følgende beskrivelser af elever og af arbejdet med pædagogisk kinesiologi er valgt som typiske for den samlede mængde af elever, jeg i skrivende stund har arbejdet med, det vil sige testet og undervist mindst 2 gange inden for maksimalt 3½ måned.

CASES

Case nr. 1.

C. er en 11-årig pige, som går i 5. klasse.

Lærere og skolepsykolog henviser C på grund af læse- og stavevanskeligheder. Det oplyses også, at hendes skrift er meget lidt pæn.

Testen viser, at C's dominans er således fordelt:

højre hånd
venstre øje
venstre øre
højre hjernehalvdel
sprog, analyse, sekvens, kontrol i højre hjernehalvdel
helheder, syntese, billedopfattelse, kropsoptagelse i venstre.

Endvidere findes

positiv side (balancer)

- "switched on" ved opfattelsen af auditive indtryk
- ingen synsfelthæmning
- den refleksmæssige koordination af over- og underkroppens bevægelser er i orden
- koordination af muskelarbejdet på kroppens for- og bagside er i orden
- kemisk balance
- vejrtrækningen i orden

negativ side (ubalancer)

- "switched off" generelt, ved øjenbevægelser og ved krydsning af kroppens midtlinie i almindelige bevægelser
- homolateral muskelfunktion
- uregelmæssighed i kranieknoglernes indbyrdes bevægelser
- mentalt/emotionelt energiniveau 22/40.

Balancering foretages, korrektioner udføres. Derefter har C. ingen vanskeligheder ved at krydse midtlinien, og hendes energiniveau er oppe på det optimale (40/40). C. er nu "switched on", det vil sige, at højre og venstre hjernehalvdel nu arbejder sammen.

C. har haft en kontant oplevelse af, at de øvelser, hun har lavet og den balancering, jeg har ledet, har givet et øjeblikkeligt resultat. C. får et ark papir med hjem, hvorpå jeg har tegnet og beskrevet de øvelser, som netop hun har brug for. På øvelsesarket står angivet, hvor mange gange daglig C. skal gøre sine øvelser. (Eksempel på et sådant øvelsesark: Bilag nr. 3).

Re-test:

Denne finder sted 3 måneder senere. Testen viser, at alt er o.k.

En udvidet test viser, at der er enkelte blokeringer på meridianerne med flere svage muskler til resultat. Blokeringerne ophæves, og den efterfølgende kontroltest viser, at samtlige muskler nu fungerer, som de skal.

Den udvidede test viser også, at årsagen til nogle af C's ubalancer ligger i hendes forbrug af sukker, slik og lignende. C. får derfor en enkelt kostvejledning og desuden et ark med sine nye øvelser. C. har hjemme arbejdet flittigt med sine øvelser i den 3 måneders periode. I begyndelsen 3, senere 2 gange dagligt.

Resultater:

C. synes selv, at hun både skriver pænere og staver og læser bedre. Virker glad.

Mor mærkede forandringen allerede efter 3 uger, og den kom meget pludselig. Nævner iøvrigt, at C. i begyndelsen blev meget træt, når hun lavede sine øvelser hjemme. Trætheden forsvandt i løbet af 1-2 uger og er ikke senere kommet igen.

Mor er tilfreds og meget positiv.

Klasselærer: god fremgang.

Specialundervisningslærer: god fremgang.

Alle udtaler, at C's selvtillid er blevet større.

Case nr. 2.

K. er en 11-årig pige, der går i 5. klasse.

Hun henvises af lærer og skolepsykolog på grund af store stavevanskeligheder. Har desuden svært ved at koordinere sine bevægelser i svømning og - viser det sig senere - ved klaverspil.

K. er ifølge sin mor og sin klasselærer et meget stille og forsigtigt barn, ofte anspændt. Virker også her ængstelig. Det oplyses, at hendes selvtillid er ringe.

Testen viser, at K's dominans er således fordelt:

højre hånd

højre øje

højre øre

højre hjernehalvdel

sprog, analyse, sekvens, kontrol i venstre side

helheder, syntese, billedopfattelse, kropsoptagelse i højre.

Endvidere findes

positiv side (balancer)

- "switched on" ved opfattelsen af auditive indtryk
- koordinationen af muskelarbejdet på kroppens for- og bagside er i orden
- regelmæssighed i kranieknoglernes indbyrdes bevægelser
- kemisk balance
- vejtrækningen i orden

negativ side (ubalancer)

- "switched off" generelt, ved øjenbevægelser og ved krydsning af kroppens midtlinie i almindelige bevægelser
- synsfelhæmning
- homolateral muskelfunktion
- mangelfuld koordinering af overkroppens og underkroppens bevægelser
- mentalt/emotionelt energiniveau 9/40, når hun tænker på stavning. Tænker hun på noget, hun kan mestre, og som hun er glad for, er det optimalt!

NB. K's øjenmotorik er ekstremt dårlig. Hun kan slet ikke følge en genstand, der føres fra side til side, med blikket, uden at hun anstrenger sig umådeligt. Og da kun et ganske kort øjeblik ad gangen. En af forklaringerne på hendes anspændthed ligger efter alt at dømme her.

Balancering foretages, korrektioner udføres. Derefter er K. "switched on", koordinationen mellem overkroppens og underkroppens bevægelser er nu i orden, og hun kan uden besvær krydse kroppens midtlinie i almindelige bevægelser og cross crawl øvelsen. Synsfelthæmningen er ophørt. K's energiniveau er oppe på det optimale (40/40). Tilbage står kun en fortsat vanskelighed med øjenmotorikken. Dog mindre end før.

K. har fået et indblik i og en forklaring på nogle af årsagerne til sine vanskeligheder. Hun har samtidig fået en helt konkret oplevelse af, at de øvelser, hun lige har lavet, og den balancering, jeg har ledet, har givet et omgående resultat. Muskelfunktionstesten viser, at muskler, der før var svage, nu er stærke. K. får et ark med de for netop hende nødvendige øvelser. Jeg anbefaler hende specielt at hvile sig og spænde af i nogle minutter, efter at hun har lavet sine øvelser.

Resultater: 2½ måned senere.

Klasselærer: "Det er fantastisk. K. kan stave nu. Ingen problemer længere. Hun har ikke længere brug for stavetræning i læseklinikken".

Mor: "Meget stor udvikling. Staveproblemerne er forsvundet. K. kan svømme nu, er selvstikker, koordinerer frit og uden besvær".

K.: "Det går fint med både læsning og stavning. Jeg svømmer godt nu, og jeg er blevet flyttet over på et andet hold. Vi svømmer i det 4 meter dybe bassin".

Mor: "K. har lavet sine øvelser, men jeg har ikke gjort meget ud af øjenøvelserne, fordi jeg kunne se, at hun anstrengte sig uforholdsmæssigt meget. Så derfor holdt vi op".

Spillelærer: "Meget stor og tydelig fremgang i koordination af højre- og venstrehåndsspillet".

Re-test:

Testen viser, at alt, der blev rettet sidste gang, har holdt sig. Alt er o.k. bortset fra øjenbevægelserne. K. bliver hurtigt træt, og så bliver øjenbevægelserne flakkende.

En udvidet test viser, at der er en blokering på en enkelt meridian. Blokeringen ophæves, og den efterfølgende test viser, at energien nu strømmer uhindret til de muskler, der får deres energiforsyning fra netop denne meridian.

K. får et ark med nye øvelser med hjem. Vi aftaler, at hun kun skal lave sine øjenøvelser i det omfang, hun kan klare det uden at blive træt.

Jeg opfordrer K. til at lave sine øvelser til musik, da hun derved stimulerer sin dominante hjernehalvdel.

Vi aftaler, at K. selv eller hendes mor kontakter mig, hvis de føler, at de har brug for at komme videre.

Case nr. 3.

E. er en 9-årig pige, som går i 3. klasse.

E. henvises af lærer og skolepsykolog på grund af store læsevanskeligheder. Får 4 timers ugentlig støtte uden for klassen, givet som enelektioner.

Mor oplyser, at E. har svært ved at styre sine øjenbevægelser. Hun ser ud, som om hun leder efter ordene med blikket. Mor oplyser også, at E. har haft mange feberkramper som lille.

Testen viser, at E's dominans er således fordelt:

venstre hånd

højre øje

højre øre

højre hjernehalvdel

sprog, analyse, sekvens, kontrol i venstre hjernehalvdel

helheder, syntese, billedopfattelse, kropsoptagelse i højre.

Endvidere findes

positiv side (balancer)

- "switched on" ved opfattelse af auditive indtryk
- koordination af overkroppens og underkroppens bevægelser er i orden
- kemisk balance
- vejtrækning i orden

negativ side (ubalancer)

- "switched off" generelt, ved øjenbevægelser og ved krydsning af kroppens midtlinie i almindelige bevægelser
- synsfelthæmning, når hun ser mod højre
- mangelfuld koordination af muskelarbejdet på kroppens for- og bagside
- uregelmæssighed i kranieknoglernes indbyrdes bevægelser
- anspændt kropsholdning
- mentalt/emotionelt energiniveau er 8/40, det vil sige en femtedel af det optimale.

NB. Jeg finder mors iagttagelser vedrørende E's øjenbevægelser korrekt. E. har meget store vanskeligheder ved at flytte blikket fra højre til venstre synsfelt hen over midtlinien.

Balancering foretages, korrektioner udføres. E. er nu "switched on" både generelt, hvad kroppens store bevægelser og øjenbevægelserne angår. Der er ikke længere synsfelthæmning, det vil sige, at der ikke længere er vanskelighed ved at se mod højre. Energiblokeringerne på kroppens bagside er ophævet, således at koordinationen mellem for- og bagsidens muskler nu er i orden. Alle ubalancer er kort sagt rettet, og E's mentale/emotionelle energiniveau er oppe på det optimale. E. virker tilfreds med at have oplevet, at vort samarbejde har givet et helt konkret resultat, inden vi skilles. Mor virker ligeledes tilfreds og meget interesseret, og hun giver udtryk for begge dele.

E. får - ligesom alle andre elever - et øvelsesark med hjem, udarbejdet til hende personligt. E's nødvendige øvelser er cross crawl (krydsmønster øvelser) samt øjenøvelser og udspænding af de lange rygmuskler. Også E. anbefales at spænde af i nogle minutter, efter at hun lavet sine øvelser. Desuden råder jeg hende til at læse hver dag; læse alt, hvad hun kommer i nærheden af og notere sig oplevelsen af hvert eneste lille fremskridt.

Resultater: 2½ måned senere.

E.:	"Nu er det ikke svært at læse mere. Jeg læser en masse, og jeg forstår det hele".
Klasselærer } Speciallærer } Mor }	"E. har lært at læse. Det er fantastisk. Nu læser hun bare, læser næsten hele dagen. Det kom ganske pludseligt". (Der er ikke foretaget ændringer i specialundervisningen i den mellemliggende tid).
Mor:	"Også svømningen er blevet bedre". E. selv mener dog, der mangler noget endnu!

Re-test:

Alt, som blev rettet sidst, har holdt sig, er stadig o.k., bortset fra vanskelighed med at krydse midtlinien, når øjnene bevæges mod venstre. Dette korrigeres dels med cross crawl øvelser, dels med en enkelt øjenøvelse.

I dag har E. brug for en udspændning af sine hasemusklere. Denne foretages, og den efterfølgende test viser, at det ønskede resultat er opnået.

E. får et nyt øvelsesark med hjem. Vi aftaler, at mor eller lærere kontakter mig, hvis de mener, at en ny test og balancering er nødvendig.

Case nr. 4.

L. er en 11-årig dreng, som går i 5. klasse.

L. henvises af lærer og skolepsykolog på grund af store læse- og stavevanskeligheder. Får 5 timers støtte pr. uge. Denne gives som enetimer i læseklínik.

Det oplyses, at L's selvtillid er meget ringe. Han er en stille og meget forsigtig dreng. Kan dog ind imellem blive meget yred derhjemme. Har store vanskeligheder ved at koncentrere sig. Er ofte træt.

Testen viser, at L's dominans ser således ud:

højre hånd

højre øje

højre øre

højre hjernehalvdel

sprog, analyse, sekvens, kontrol i højre hjernehalvdel

helheder, billedopfattelse, syntese, kropsoptattelse i venstre.

Endvidere findes

positiv side (balancer)

- "switched on" ved optattelsen af auditive indtryk
- ingen synsfelthæmning
- den refleksmæssige koordination af overkroppens og underkroppens bevægelser er i orden
- kemisk balance
- vejtrækning i orden

negativ side (ubalancer)

- "switched off" både hvad kroppens store bevægelser og øjenbevægelserne angår
- homolateral muskelfunktion
- "pasgænger"
- mangelfuld koordination af muskelarbejdet på kroppens for- og bagside (blokeret ved nakkemusklerner)
- uregelmæssighed i kranieknoglernes indbyrdes bevægelser
- mentale/emotionelle energiniveau er 9/40.

Balancering foretages, korrektioner udføres. Energien strømmes nu frit mellem kroppen og hovedet, fordi bloke-

ringen ved nakkemusklernes er ophævet. L. er nu ikke længere "pasgænger", er almindeligt krydset, hvad kroppens store bevægelser angår og kan med lethed krydse midtlinien med øjnene. Alt er således i balance, og L's mentale/emotionelle energiniveau er oppe på det optimale. Han ser glad ud, virker friskere, mere afspændt. Giver udtryk for, at han føler sig friskere.

Resultater: 3 uger senere.

Denne gang er L's mor med. Hun udtrykker stor interesse.

L. siger, han har lettere ved at forstå det, han læser, efter at han er begyndt med øvelserne. Specialundervisningslærer samtykker.

Mor og lærer siger: "L. er fuld af lyst til at lave sine øvelser og til at gå i gang med sit arbejde. Er ikke længere sur og gal!"

L. læser meget nu i dette efterår. Hans gå-på-mod er blevet større, han giver ikke op så let.

Re-test:

Alt er o.k. nu, der er også balance på ørerne, hvilket vil sige, at den auditive perception er ens fra begge ører.

Jeg laver supplerende tests, der viser, at den frie energistrøm til tyktarmen og dermed "forbundne" muskler er blokeret. Balancering foretages, og mor vejledes i at gøre det samme hjemme i en uges tid.

L. kommenterer: "Jeg har også tit ondt i maven, og jeg har ligget på hospitalet til undersøgelse. De sagde, at der ikke var noget i vejen!".

Efter balanceringen er de før svage muskler stærke. Den frie energistrøm er genoprettet. Jeg giver L. en enkelt kostvejledning. (Jeg er fuldt ud klar over, at en del af L's mavesmerter kan have psykiske årsager. Men da min test af ham viste, at den primære årsag lå i det strukturelle og den sekundære i det ernæringsmæssige, så valgte jeg at sætte ind dér først).

Resultater: 5 uger senere.

L. arbejder stadig godt med sine øvelser. Gør stadig fremskridt i dansk. Har ikke haft mavesmerter siden sidst!

Denne re-test viser, at der er en lille svaghed, når L's øjne krydser midtlinien. Ellers er alt andet fra den grundlæggende test o.k. Jeg gentager den supplerende test fra sidst. Et par nye ubalancer findes og rettes med godt resultat. L. mærker straks forandringen.

Han får nu et nyt, revideret øvelsesark med hjem og opfordres til at læse "for sin fornøjelses skyld" hver dag og til at tro på sig selv. Jeg forklarer ham, at det er vigtigt for ham, at han noterer selv de mindste positive forandringer og bedringer.

Resultater: 2 måneder senere.

Selvtilliden er stadig stigende. L. melder sig nu selv til at læse op i klassen; noget, han aldrig har gjort før. Gør gode fremskridt i både dansk og engelsk. Kropsholdning stadig friere, mere livlig ansigtsmimik. Er stadig fri for mavesmerter.

Re-test:

Alt er o.k. Ingen ubalancer af nogen art. Jeg råder L. til at gøre alt, hvad han kan, for at reducere sit sukkerforbrug (slik, kager, sodavand m.m.), da det vil have betydning for hele hans krop, specielt hans koncentrationsevne og hans almene velvære. (Jeg er bekendt med og opmærksom på, at også et stort indhold af bly i luften kan have betydning for disse ting. Min test har dog hidtil ikke omfattet dette forhold, omend jeg anser det for betydningsfuldt).

L. kan nu nøjes med at lave sine øvelser en enkelt gang om ugen, det vil sige et tidsforbrug på 2-3 minutter daglig.

Case nr. 5.

A. er en 9-årig dreng, der går i 3. klasse.

A. henvises på grund af problemer med både læsning og stavning. Desuden er hans skrift ubehjælpssom. Jeg har arbejdet med A. tidligere, mens han gik i børnehaveklasse og i 1. klasse på grund af hans store motoriske vanskeligheder, koncentrationsproblemer og kontaktproblemer. Den gang arbejdede vi med traditionel motorisk træning.

På det tidspunkt, hvor jeg møder A. igen, har han svært ved at klare sig i idrætstimerne, formningstimerne og musiktimerne, på grund af ændrede aktiviteter og dermed følgende større krav.

A. henvises direkte fra sin klasselærer.

Testen viser, at A's dominans ser således ud:

højre hånd

venstre øje

højre øre

højre hjernehalvdel

sprog, analyse, sekvens, kontrol i venstre hjernehalvdel

helheder, syntese, billedopfattelse, kropsoptagelse i højre.

A. er meget ukoncentreret, mens vi arbejder. Han har svært ved at stå oprejst, "hænger" på det ene ben, vil helst støtte sig op af noget hele tiden. Piller ved alt, hvad han kan komme i nærheden af, snakker om andre ting. Meget dårlig øjenkontakt. Han bytter om på b og d, da han skal skrive sit navn m.m.

Endvidere findes

positiv side (balancer)

- ingen synsfelthæmning
- koordinationen af muskelarbejdet på kroppens for- og bagside er i orden
- kemisk balance
- vejtrækning i orden

negativ side (ubalancer)

- "switched off" generelt, ved øjenbevægelser og ved krydsning af kroppens midtlinie i almindelige bevægelser
- ligeledes "switched off" ved opfattelsen af auditive indtryk (venstre øre)
- homolateral muskelfunktion
- "pasgænger"

- mangelfuld refleksmæssig koordination af overkroppens og underkroppens bevægelser
- uregelmæssighed i kranieknoglernes indbyrdes bevægelser
- det mentale/emotionelle energiniveau er 10/40

NB! A's energiniveau faldt fra 10/40 til 5/40, når han koncentrerede sig om personen: dansklæreren. Niveaueet på 10/40 fremkom, når han koncentrerede sine tanker om læsning og stavning. A. gav spontant udtryk for, at han ikke kunne lide sin dansklærer, og at denne ikke kunne lide ham. Det var af den grund, at jeg derefter foretog denne supplerende test.

Balancering foretages, korrektioner udføres.

Derefter er A. i fin balance på alle områder, og hans energiniveau er nu på 9/10 af det optimale. Dette gælder ikke bare, når han koncentrerer sig om ordene læsning og stavning, men også når det drejer sig om dansklæreren. (Dette kan ifølge kinesiologien udlægges som, at A. nu bedre er i stand til at klare sit og dansklærerens indbyrdes forhold). A. bliver også mere koncentreret i løbet af den time, jeg arbejder med ham. Da han fra starten er meget ude af balance, aftaler vi, at vi skal ses allerede om to uger. I den mellemliggende tid vil en specialundervisningslærer arbejde med ham 1 time om ugen, træne ham i de mere idrætslige færdigheder etc.

Resultater: 2 uger senere.

Balancering af overkroppens og underkroppens indbyrdes bevægelser har holdt sig. Derudover kan der ikke spores nævneværdige resultater. A. siger, at han ikke har lavet nogle af sine øvelser hjemme - "det er for svært" - og det viser sig, at han også har været uvillig til at arbejde sammen med specialundervisningslæreren. Vi kan ikke forvente, at A. skal få nogen støtte fra sin mor, der er alene med ham.

Re-rest:

De samme ubalancer som sidst, bortset fra ørerne og det ovenfor nævnte. Dertil kommer nu, at kroppens frie energistrøm er blokeret ved anklerne.

Den nødvendige korrektion og balancering gennemføres med det resultat, at de muskler, der før var svage, nu er stærke. A's mentale/emotionelle energiniveau stiger denne gang til det optimale (40/40). Jeg træffer en mere præcis aftale med A. om, at han skal lave sine øvelser derhjemme. Jeg forklarer ham, at det kun er, hvis han laver sine øvelser hjemme, at han kan regne med at få et brugbart resultat.

Vi aftaler at ses igen om 2 uger.

Re-test: 2 uger senere.

A. fortæller, at han denne gang har lavet sine øvelser som aftalt. Klasselærer fortæller, at han har skrevet hjem og i sit brev understreget, at det ville være godt for A., hvis der hjemme blev læst med ham hver dag, og hvis han fik støtte til at lave de aftalte øvelser. Det viser sig, at mormor har taget opgaven op og har givet A. den nødvendige støtte.

Re-testen viser, at alt fra sidst nu er i orden og i balance, bortset fra øjnenes bevægelser ved krydsning af midtlinien fra venstre mod højre (læseretningen!).

Vi repeterer øvelserne sammen, og jeg foretager supplerende tests. Derefter arbejder vi med enkle afspændingsøvelser. (Terminologien fra både kinesiologien og fra den pædagogiske kinesiologi er "emotional stress release").

A. er synligt stolt over sin indsats. Han koncentrerer sig fint om både tests og øvelser. Kropsholdningen er blevet bedre og friere, og han står stabilt i dag med vægten ligeligt fordelt på begge ben.

Resultater: 2½ måned senere.

Klasselærer: "A. er blevet meget bedre til både at læse og til at stave, ligesom hans skrift har bedret sig". (Jeg får prøver på det hele).

A.: "Det går godt. Jeg synes, jeg er blevet god til at læse. Vil du høre, hvad jeg kan? Og så har jeg lavet denne her i formning". (Viser mig en T-shirt, han har på. A. har tegnet og malet en flot Garfield på forsiden af trøjen).

"Jeg har også lavet mine øvelser hver dag hjemme, lige før jeg læser lektier".

Formningslærer: "A. har gjort gode fremskridt. Er glad for at arbejde i timerne, koncentrerer sig bedre".

Idrætslærer: "A. er glad for timerne. Er dog stadig noget tung i sine bevægelser. Har svært ved boldbehandling".

Specialundervisningslæreren har ikke arbejdet med A. siden sidst, da hun har været på kursus.

Jeg foreslår, at A. fortsætter med sine øvelser, samt at læse med og for mormor hver dag hjemme, og at specialundervisningslæreren - når hun om ca. 6 uger er tilbage på skolen - træner boldbehandling med A., således at han på dette punkt kan komme på højde med sine klassekammerater. Jeg mener, at den kropslige basis nu er så godt som i orden, og at der derfor er stor sandsynlighed for, at også det sidste vil lykkes i løbet af nogen tid.

Re-test:

Alt er i fin orden nu. Kropsholdningen er stadig bedre. Bevæger sig frit med god koordination. Øvelserne repeteres, og A. oplever, at hans energiniveau på grund af øvelserne stiger fra 29/40 til 40/40. Et konkret resultat af hans egen indsats.

Vi aftaler, at A. nu klarer sig selv, og at hans klasselærer støtter ham i hans positive udvikling. A. selv eller klasselæreren vil kontakte mig, hvis de føler, det er nødvendigt.

Senere:

Boldbehandlingen en succes, når A. er sammen med en mindre gruppe børn. Der må nu arbejdes på, at A. både "får lov til" og "oplever pligt til" at være med i boldspil i idrætstimerne i stedet for at nøjes med at spille med sig selv i en krog af salen eller på skolens boldbane.

Case nr. 6.

T. er en 12-årig dreng, der går i 6. klasse.

T. har altid haft store læse- og stavevanskeligheder, og han har fået 4-5 timers ugentlig specialundervisning siden 3. klasse. Denne undervisning er givet som enetimer eller af og til sammen med en anden elev fra samme klasse. T. mangler en del selvtillid.

Han henvises af klasselærer, specialundervisningslærer og skolepsykolog.

T. og jeg arbejdede sammen i en kort periode i 5. klasse, det vil sige for et år siden. Dengang testede jeg ham med mit eget skema (se rapporter om "motorisk træning i specialundervisningen - ikke et alternativ, men et supplement") og satte et træningsprogram i gang. T. har været glad for øvelserne og har fået støtte af sin specialundervisningslærer til at få dem lavet. Føler, de frisker ham op.

Testen viser, at T's dominans ser således ud:

venstre hånd

venstre øje

højre øre

venstre hjernehalvdel

sprog, analyse, sekvens, kontrol i højre hjernehalvdel

helheder, syntese, billedopfattelse, kropsoptagelse i venstre.

Endvidere findes:

positiv side (balancer)

- "switched on" på alle områder, også ørerne
- "cross-lateral", det vil sige almindelig krydset
- koordinationen af muskelarbejdet på kroppens for- og bagside er i orden
- kemisk balance
- vejrtrækningen i orden

negativ side (ubalancer)

- synsfelthæmning, når blikket rettes opad
- mangelfuld refleksmæssig koordination af overkroppens og underkroppens bevægelser
- uregelmæssighed i kranieknoglernes indbyrdes bevægelser

- det mentale/emotionelle energiniveau er 12/40, når hans tanker er rettet mod "læsning" og "stavning".

T. er "cross-lateral", det vil sige almindeligt krydset, hvilket igen vil sige, at han ingen vanskeligheder har ved at krydse kroppens midtlinie. Dette er en iagttagelse, jeg har gjort hos ca. 90% af de elever, jeg tidligere har givet motoriske træningsprogrammer, det vil sige, før jeg begyndte at arbejde med metoderne fra pædagogisk kinesiologi. Overfor dette står den kendsgerning, at kun én af de nye elever, jeg indtil dette skrives har arbejdet med, har været fri for disse vanskeligheder!

Balancering foretages, korrektioner udføres. Derefter er T. o.k. på alle områder, og hans energiniveau er nu optimalt.

T. får et øvelsesark med hjem. Udtrykker, at han er glad for at komme i gang igen-

Resultater: 3½ måned senere.

T's kropsholdning er pæn og fri. Han har lavet sine øvelser ret så flittigt i begyndelsen, men ikke så meget her til sidst.

Specialundervisningslærer og T. selv melder om god fremgang. Læsningen går fint, nu er det kun stavning, det er nødvendigt at træne i læseklubben i de timer, han har uden for klassen.

Re-test:

Alt, som blev rettet sidst, har holdt.

Den supplerende test viser nu, at der er brug for at forbedre den refleksmæssige koordination af overkroppens og underkroppens bevægelser. Desuden at den frie energistrøm igennem en af kroppens meridianer er blokeret. Dette rettes, og T. udtrykker, at han straks mærker resultatet. Hans energiniveau viser sig at være optimalt.

T. får et nyt øvelsesark med hjem. Det er nu kun nødvendigt for ham at lave øvelser en enkelt gang om dagen.

Senere samme dag fortalte klasselæreren, at T. efter timen med mig var kommet op i klassen, og at han der havde fortalt om - og demonstreret - hvorledes vi arbejdede. Hans forklaring og demonstration var ifølge læreren meget god at få forståelse af. T. afsluttede med at henvende sig direkte til sin klasselærer: "Og så vil jeg sige dig, at hvis du i fremtiden skulle møde elever, der har de samme vanskeligheder, som jeg har haft, så synes jeg, at du skulle sørge for, at de får denne her undervisning, for det hjælper".

T's selvtillid er stor i dag. Det er en meget stor forandring.

Case nr. 7.

H. er en 7-årig dreng, der går i 2. klasse.

H's problem er stor motorisk uro, uendelig ringe koncentrationsevne, vanskeligheder med læsning og stavning. Mor er fortvivlet, fordi hun må bruge 2-3 timer hver dag på sine forsøg med at læse lektier med H. Han bliver sur og gal hver eneste gang, og det er en daglig kamp at få ham i gang - og at fastholde ham.

H. virker hyperaktiv. Han farer rundt i lokalet, kravler op på bordet og på stolene, forsøger at gå armgang i rørene! Af og til styrter han pludselig hen til sin mor og slår ret hårdt til hende. Han er svær at fastholde i testen, men det lykkes efterhånden.

H. henvises ikke af nogen skoleinstans. Hans mor henverder sig direkte til mig på opfordring af en bekendt, som arbejder med specialundervisningselever på en af kommunens skoler.

Testen viser, at H's dominans er således fordelt:

højre hånd

venstre øje

højre øre

højre hjernehalvdel

sprog, analyse, sekvens og kontrol i venstre hjernehalvdel

helheder, syntese, billedopfattelse, kropsoptagelse i højre.

Endvidere findes

positiv side (balancer)

- tilsyneladende ingen synsfelthæmning
- "switched on" ved opfattelsen af auditive indtryk
- koordinationen af muskelarbejdet på kroppens for- og bagside er i orden
- regelmæssighed i kranieknoglernes indbyrdes bevægelser
- kemisk balance
- vejtrækningen i orden

negativ side (ubalancer)

- "switched off" generelt, ved øjenbevægelser hen over midtlinien og ved krydsning af denne midtlinie i almindelige bevægelser
- homolateral muskelfunktion
- "pasgænger"

- mangelfuld refleksmæssig koordination af overkroppens og underkroppens bevægelser (dette viser sig hos H. specielt ved, at musklerne omkring hans hoftelæder arbejder uens)
- er ikke i stand til at lave en cross crawl/krydsmønsterøvelse uden sin mors og min hjælp.

Balancering foretages, korrektioner udføres.

Derefter er H. "switched on" for alle områder og allerede nu mere rolig.

For at H. kan få ændret sit "pasgangsmønster" til et almindeligt krydset gangmønster, hvor højre arm svinger fremefter, samtidig med at venstre ben føres frem - og modsat -, er det nødvendigt, at både hans mor og jeg hjælper ham. Den ene må støtte hans hoved, den anden må lave passive bevægelser med hans arme og ben. Efter nogle minutters arbejde på denne måde kan han bevæge sine arme alene, samtidig med at han får hjælp til benenes bevægelser. Efter igen nogle minutter på denne måde kan han klare bevægelsesmønstret alene i langsomt tempo.

H. får også en enkelt afspændingsøvelse (i kinesiologien benævnt "emotional stress release"), som hans mor iøvrigt vejledes i at lave med ham derhjemme, når det er nødvendigt.

Jeg laver et øvelsesark til H. i slutningen af vores time sammen. På det tidspunkt sidder han roligt og afslappet ved siden af mig og ser på de tegninger, jeg laver til ham.

Resultater: 3 uger senere.

Mor fortæller, at øvelserne har haft øjeblikkelig effekt. Allerede samme dag var H. roligere, kunne gå på indkøb med hende, uden at hun kom hjem som et "rystende nervevrag"! Lige siden den dag har de kunnet klare lektielæsningen på et kvarter - med godt resultat. Kun én gang har der været tilbagefald, nemlig efter en lang skitur 3-4 dage senere. Ved hjælp af øvelserne faldt H. dog hurtigt til ro igen. (Det tyder på, at hans krydsede bevægelsesmønster endnu ikke var færdig præget i hans hjerne. Turen har været en belastning, ikke bare en udfordring!)

Det går også bedre i skolen.

Re-test:

Alt er o.k. Den supplerende test viser enkelte ubalancer på kroppens meridianer. Disse rettes med øjeblikkelig og god effekt.

Øvelser repeteres og ændringer i sammensætningen foretages. Vi aftaler, at mor skal henvende sig igen, hvis hun mener, det er nødvendigt.

Case nr. 8.

A. er en 17-årig pige, som går i 1.g.

A's problem er, at det tager næsten hele hendes fritid at få læst lektier. Det tager lang tid for hende at forstå, hvad hun læser, hun har svært ved at læse højt, så det er forståeligt for andre, og hun har meget svært ved at koncentrere sig.

A. har stor lyst til at få ændret på disse forhold. Har også lyst til at blive lidt friere.

A. henvender sig direkte til mig sammen med sin mor, som har hørt pædagogisk kinesiologi positivt omtalt.

Testen viser, at A's dominans er således fordelt:

højre hånd

venstre øje

venstre øre

venstre hjernehalvdel

sprog, sekvens, analyse, kontrol i venstre hjernehalvdel

helheder, syntese, billedopfattelse, kropsopfattelse i højre.

Endvidere findes

positiv side (balancer)

- "switched on" ved opfattelsen af auditive indtryk
- ingen synsfelthæmning
- koordinationen af muskelarbejdet på kroppens for- og bagside er i orden
- regelmæssighed i kranieknoglernes indbyrdes bevægelser
- kemisk balance
- vejrtrækningen i orden

negativ side (ubalancer)

- "switched off" både generelt og når det drejer sig om krydsning af midtlinien med øjnene og i kroppens almindelige bevægelser
- homolateral muskelfunktion
- vanskeligheder med den refleksmæssige koordination af overkroppens og underkroppens bevægelser
- det mentale/emotionelle energiniveau, når hun koncentrerer sig om "læsning", er 16/40.

Balancering foretages, korrektioner udføres.

Derefter er alt o.k., og A's energiniveau er nu oppe på det optimale. Den supplerende test, som jeg foretager, viser, at der er en enkelt ubalance på den frie strøm langs med kroppens meridianer. Balancering af denne foretages med godt resultat.

A. får et øvelsesark med hjem.

Resultater: 3 uger senere.

A. meddeler: "Jeg bruger nu betydelig kortere tid på mine lektier. Mine koncentrationsproblemer er forsvundet. Hvis det af og til kniber lidt, tager jeg bare en lille pause, hvor jeg laver mine øvelser. Jeg kan nu sidde og arbejde uden hele tiden at skulle lave andre ting, og jeg kan læse højt, så selv min far er imponeret! Nu siger han ikke længere, at jeg læser "som en brækket arm"".

A. har ikke ændret andre ting i sin levevis. Hun laver sine øvelser 3-4 gange daglig. Det tager 3-4 minutter hver gang. Hun virker glad og synes, at hun bevæger sig friere.

Da hun i en periode på 14 dage (juleferien) ikke lavede øvelserne, svigtede koncentrationsevnen igen, og hun var igen uendelig lang tid om at lave lektier etc.

Mor siger: "Jeg tror, at A. har øget sin læsehastighed med 200%! Hun nyder det og har nu tid til at arbejde med andre ting, som hun kan lide. Hun har også tid til et job, som hun gerne ville have. Det går fint altsammen".

Re-test:

Alt er i orden. Kun den ene balancering har været nødvendig. Dette skyldes nok i høj grad A's store indsats på øvelsesområdet. Hun behøver nu kun at lave sine øvelser en enkelt gang hver dag. Hun kan selv regulere dem efter behov og efter sin fornemmelse af kroppen, koncentrations- evnen etc.

Konklusion:

På baggrund af elevernes, deres læreres og deres forældres udtalelser - som de fremgår af de forskellige case-beskrivelser - mener jeg, at det både er rimeligt og forsvarligt at konkludere således:

På nuværende tidspunkt, ca. 3/4 år efter at metoderne fra pædagogisk kinesologi er taget i brug i specialundervisningen i Gentofte kommune, ser det for mig ud, som om de erfaringsmæssige og oplevelsesmæssige resultater er så tydelige og entydige, at det må anses for en god idé fortsat at anvende denne metode som supplement til den nuværende specialundervisning. Jeg mener, at det må anses for at være et meningsfuldt indslag i undervisningen, både pædagogisk og psykologisk set, og jeg håber at kunne fortsætte med det i udvidet form, således at de elever, der indtil nu ikke har været tid til at teste og undervise, også kan få tilbudet.

Det tidligere gennemførte projekt i Gentofte kommune med motorisk træning i specialundervisningen (beskrevet i rapporten af samme navn) afsluttedes også med konklusionen, at motorisk træning måtte anses for at være et meningsfuldt pædagogisk indslag.

Forskellen mellem disse to projekter kan beskrives således:

1. Den tidsmæssige indsats fra bevægelsespædagogens side har - målt pr. elev - været mindre i dette sidste projekt.
2. Den tid, der har været anvendt til de daglige øvelser, har været kortere, og arbejdet har nok derfor været lettere gennemførligt for eleverne og i nogen grad også for deres lærere.
3. Det har ikke været nødvendigt med megen plads til gennemførelsen af undervisningen.
4. I undervisningen efter metoderne fra pædagogisk kinesologi indgår det holistiske princip i højere grad, end det var tilfældet med den mere traditionelle motorisk-perceptuelle træning. Der er således blevet arbejdet med både a. strukturelle (for eksempel ubalancer i ledfunktion og muskelfunktion), b. kemiske (for eksempel ernæringsmæssige ubalancer, herunder allergier) og c. emotionelle/mentale årsager (for eksempel frygten for at være dårligere end de andre, nederlagsfølelser) til den manglende integration og koordination.
5. Det har været lettere for mig at tilrettelægge øvelserne, så de udelukkende har virket som en udfordring for eleverne og ikke som en belastning. Processen har været kortere og mere givende for eleverne, og resultaterne er kommet hurtigere.

På spørgsmålet om hvorvidt alle de andre underviste elever har fået et lige så positivt resultat, som det der er beskrevet i denne rapports cases, kan jeg svare:

De fleste af de elever, jeg indtil nu har re-testet, har på det læsemæssige område gjort større fremskridt, end de hidtil har gjort. De har forholdsvis hurtigt mærket en bedring og har derved fået øget deres læselyst med deraf følgende positive læseoplevelser. I flere tilfælde er afstanden til klassekammeraterne mindsket i det tidsrum, projektet har stået på. Dette kan naturligvis også skyldes den øvrige undervisningsmæssige indsats, men da denne kun i få tilfælde er ændret nævneværdigt, mener jeg, at den ikke alene kan være udslagsgivende. Lærerens holdning til eleven kan dog have en stor betydning.

De elever, hvor fremskridtene ikke har været mærkbare, er elever, hvis motivation ikke har holdt til at skulle udføre et aktivt arbejde med øvelserne. Dertil har der været forskellige grunde, blandt andet manglende støtte fra hjemmet.

Fremtiden

Projektet "motorisk træning i specialundervisningen - ikke et alternativ, men et supplement" løb over en 3-3½ måneds periode for de enkelte elever. Korttidseffekten blev beskrevet og vurderet i rapporten af samme navn. I nogle tilfælde har det vist sig, at langtidseffekten har været markant. Således fortæller læseprøver, at 2 elever, som dengang gik i 2. halvdel af 4. klasse, og som havde læsefærdigheder svarende til begyndelsen af 2. klasse, i dag læser som gennemsnittet af elever i 6. klasse, det vil sige alderssvarende.

For mig er det vigtigt at understrege betydningen af, at eleven i det fremtidige arbejde får TID.

TID til at få udviklet sansemotorikken og myeliniceringen.

TID til at få samlet sanseindtrykkene og til at give udtryk for dem. (Vanskeliggjort ved mikset og blokeret dominans).

TID til at lære gennem kroppen og til at tro på de signaler, kroppen sender.

TID til at få kroppen i balance, strukturelt, kemisk, emotionelt, mentalt. (Lykkes det for alle i klassen, vil denne også have lettere ved at fungere socialt).

TID i et miljø, hvor undervisningen foregår gennem udfordringer, ikke gennem belastninger, og hvor denne undervisning medinddrager alle sider af elevens udvikling, den sansemotoriske/fysiske, den emotionelle, den cognitive, den sociale.

TID i et miljø, der udvikler selvværdsfølelsen, og som rummer accept, varme, kærlighed.

Jeg mener, at arbejdet med disse faktorer fremover i videst muligt omfang skal påbegyndes i indskolingen, således at vi bruger enhver mulighed for at bevare den glæde og nysgerrighed, som børnene møder skolen med, og således at vi gør, hvad vi kan, for at være med til at forebygge stress med deraf følgende blokering af den frie energistrøm og de to hjernehalvdele indbyrdes samarbejde.

Pædagogisk kinesiologi og almindelig motorisk træning er i år allerede forsøgsvis anvendt forebyggende i en enkelt 1. klasse, og flere lærere ønsker, at deres klasser kan få del i dette forebyggende arbejde i det kommende skoleår.

Fremskridt eller mangel på fremskridt

Mine erfaringer fra 3/4 år med pædagogisk kinesiologi viser mig, at fremskridtene hos eleven er størst

- jo kortere vanskelighederne har eksisteret
- jo bedre det lykkes at arbejde med at udvikle selvtiliden
- jo klarere kontrakten er
- jo tættere samarbejdet mellem forældre og skole er med hensyn til graden af støtte til eleverne
- jo bedre information forældrene får, og jo større interesse de viser barnet (det samme gælder for lærerne)
- jo mere eleven tør tro på sin oplevelse af forandringer.

Der, hvor fremskridtene er mindst, er de tilfælde

- hvor vanskelighederne har eksisteret længst
- hvor taberoplevelsen har fæstnet sig stærkest
- hvor aftalen har været uklar
- hvor forventningerne om fremgang og ændring er mindst. (Dette gælder både hos eleven selv, hos forældrene og - måske allermest - hos lærerne)
- hvor eleven oplever, at hans/hendes kunnen udelukkende vurderes gennem prøver
- hvor der er angstelse for, at specialundervisningspuljen nedskæres, hvis eleverne bliver "for gode". (Jeg har hørt denne angstelse udtalt flere gange).

Udvikling kræver tid og mod

Det tager TID både for eleven selv at ændre sin selvopfattelse og for mennesker omkring eleven at ændre opfattelsen af hende/ham.

Det tager TID af få "indspillet nye bånd". Bånd, der siger "jeg er o.k." og "jeg kan", og som overdøver de bånd, der så længe har spillet "jeg er ikke o.k." og "jeg kan ikke".

Det kræver MOD at se i øjnene, at man har svært ved ting, som man gerne vil kunne, og som de fleste andre kan.

Det kræver på den anden side også MOD at erkende, at der nu er noget, man kan, oven i købet måske så godt, at man om kort tid skal til at klare sig selv.

Det kræver også MOD at erkende, at den vej, man hidtil har valgt, ikke er den (eneste) rigtige, og at der er mange forskellige veje, måske endnu ubetrådte stier at udvikle sig af og at hjælpe andre med at udvikle sig af. Det kræver MOD både af elever og af lærere.

Der er mange barrierer at skulle forcere og mange grænser at skulle overskride, før det lykkes et barn at opleve glæden ved at kunne læse, før det lykkes for eleven med indlæringsvanskeligheder at blive en god læser.

De barrierer, der ligger indeni en selv, kan vel opleves som rimelige. Men de, der ligger udenfor???

Med kærlighed, indlevelse og viden kan det et langt stykke hen ad vejen lykkes for os at møde eleven dér, hvor hun/han er, og i et ligeværdigt forhold at støtte netop denne elev i at komme så langt, at hun/han kan klare sig selv.

Måske vil vi, hvis det lykkes at få ikke bare skolen og de mennesker, der arbejder i den, men også samfundet omkring skolen til at ændre sit menneskesyn i denne retning, en dag stå over for, at vi slet ikke har brug for specialundervisning i den form, den findes i dag. Slet ikke har brug for (symptom)behandlingen, fordi forebyggelsen er lykkedes, og fordi vi selv er blevet så hele mennesker, at vi bliver bedre til at forhindre, at andre går i stykker, lider nederlag. Fordi vi er blevet bedre til at tænke og arbejde holistisk og - når det er nødvendigt: til at hele.

Mit ønske er derfor, at der vil blive etableret muligheder for en a'jourføring og videreførelse af uddannelsen af engagerede lærere, således at der i en stadig mere udstrakt grad kan blive arbejdet forebyggende allerede i indskolingen ud fra et bagved liggende helhedssyn på undervisning i almindelighed og specialundervisning i særdeleshed.

Navn: _____

Født: _____

Dato: _____

Skole: _____

Klasse: _____

Balance / grovmotorik:

dato			
stå på et ben			
stå på tå			
hoppe fjederhop			
hinde			
hoppe fremad			
hoppe sidelæns			

Rum og retning:

dato			
midt i/på			
frem - tilbage			
til siden			
højre/venstre			

Dominans:

Hånd: højre venstre
Øje: højre venstre
Øre: højre venstre
Hjerne: højre venstre

Lokalisering af hjernefunktionTælle til 10: højre venstreNynne: højre venstreSwitched off:

<u>dato:</u>						
<u>Hele kroppen:</u>	ja	nej	ja	nej	ja	nej
<u>Ører:</u>	ja	nej	ja	nej	ja	nej
<u>Øjne:</u> (after learning):	ja	nej	ja	nej	ja	nej

Overenergi:

"jeg vil gerne
 blive bedre
 til at læse":
 ja nej

Synsfeltthæmning:

dato:						
op	ja	nej	ja	nej	ja	nej
ned	ja	nej	ja	nej	ja	nej
til højre	ja	nej	ja	nej	ja	nej
til venstre	ja	nej	ja	nej	ja	nej

Switched off v. krydsning af midtlinie:

dato:						
til højre	ja	nej	ja	nej	ja	nej
til venstre	ja	nej	ja	nej	ja	nej
op	ja	nej	ja	nej	ja	nej
ned	ja	nej	ja	nej	ja	nej

<u>Energiniveau</u> ved tanken om	dato			
- læsning				
- stavning				
- matematik				
- andet				

Neurologisk mønster:

<u>Neurologisk mønster:</u>	<u>dato</u>			
<u>Homolateral ("panganger")</u>	ja nej	ja nej	ja nej	
<u>Cross-lateral (alm. krydset)</u>	ja nej	ja nej	ja nej	
<u>Homolaterale muskler v. X</u>	ja nej	ja nej	ja nej	

Supraspinatus:	h. v.	h. v.	h. v.
Pectoralis major clavicularis:	h. v.	h. v.	h. v.
Latissimus dorsi:	h. v.	h. v.	h. v.
Andre:	h. v.	h. v.	h. v.

Forandres elevens homolaterale mønster ved korrektion? ja nej

Hvilken korrektion er anvendt:

Energiniveau efter balancering:

Den refleksmæssige koordination af over-
kroppens og underkroppens bevægelser:

dato							
gangrefleks o.k.	ja	nej	ja	nej	ja	nej	
cloacal-refleks o.k.	ja	nej	ja	nej	ja	nej	

Hvilken korrektion er anvendt:

Koordination af muskelarbejdet på kroppens
for- og bagside:

dato						
blokeret v. nakken	ja	nej	ja	nej	ja	nej
blokeret v. korsbenet	ja	nej	ja	nej	ja	nej
blokeret v. knæhaser	ja	nej	ja	nej	ja	nej
blokeret v. ankler	ja	nej	ja	nej	ja	nej

Hvilken korrektion er anvendt:

Kraniale bevægelser:

dato				
regelmæssige	ja	nej	ja	nej

Uregelmæssigheder? hvor?

Hvilken korrektion er anvendt:

Holder vejret:

dato			
	ja nej	ja nej	ja nej

Hvilken korrektion er anvendt:

Kemisk ubalance:

dato			
	ja nej	ja nej	ja nej

Hvorledes viser den sig:

Hvilken korrektion er anvendt (vejledning):

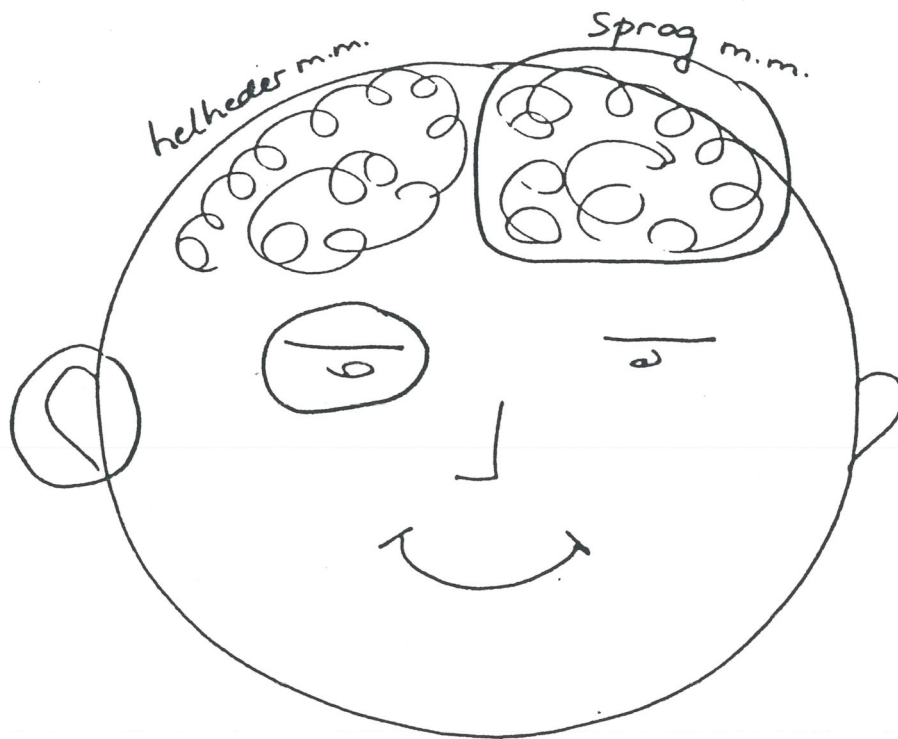

Anbefalede øvelser:

Bilag nr. 2a

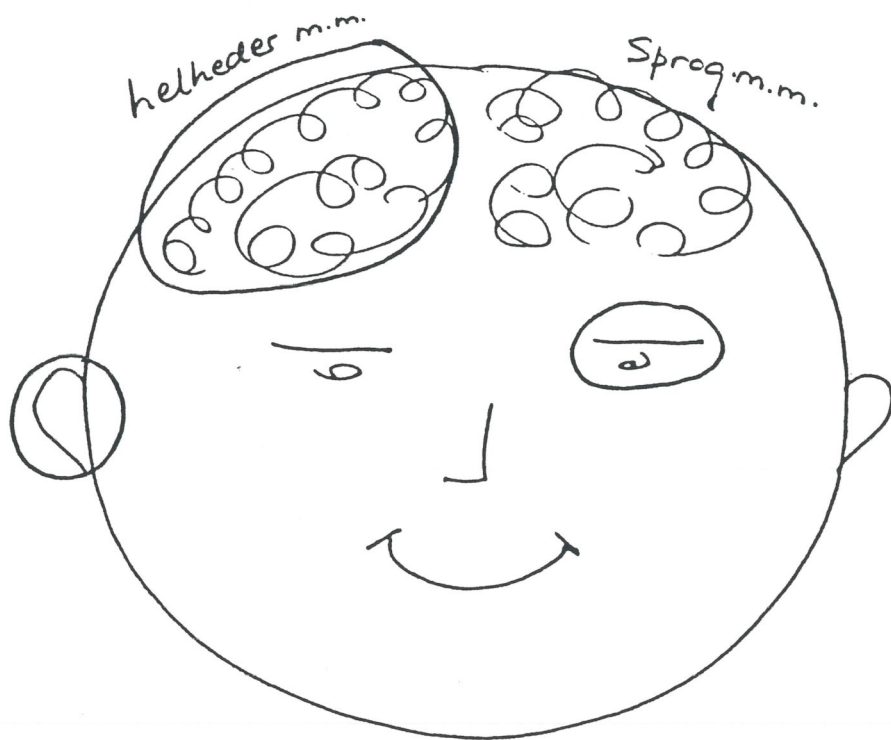
Uproblematiske dominanforhold:

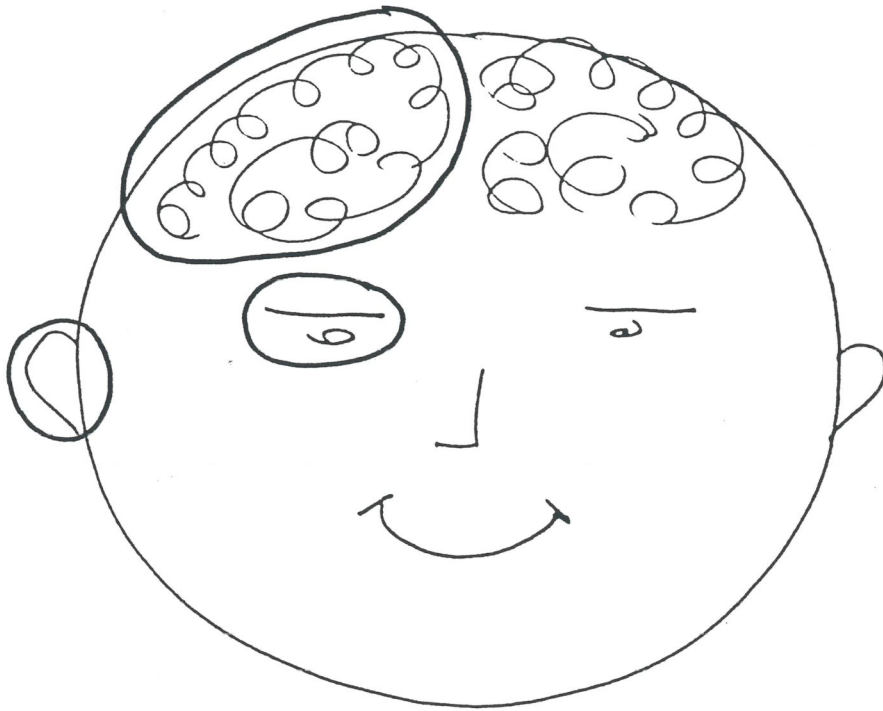
Bilag nr. 2b

Krydset eller blandet dominans

Bilag nr. 2c.

Blokeret dominans.

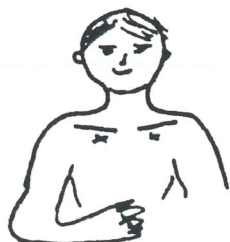

Kære

/ -84

Du har lavet et godt arbejde sammen med mig i dag.

Her er de øvelser, som din krop - og derfor også din hjerne - har brug for.

a. masser på X og X i $\frac{1}{2}$ minut hvert sted, mens din anden hånd ligger på navlen.

b. masser på X og X samtidig med at du bevæger dine øjne fra side til side.

Se op mod venstre

Se ned mod højre

Se rundt omkring dig

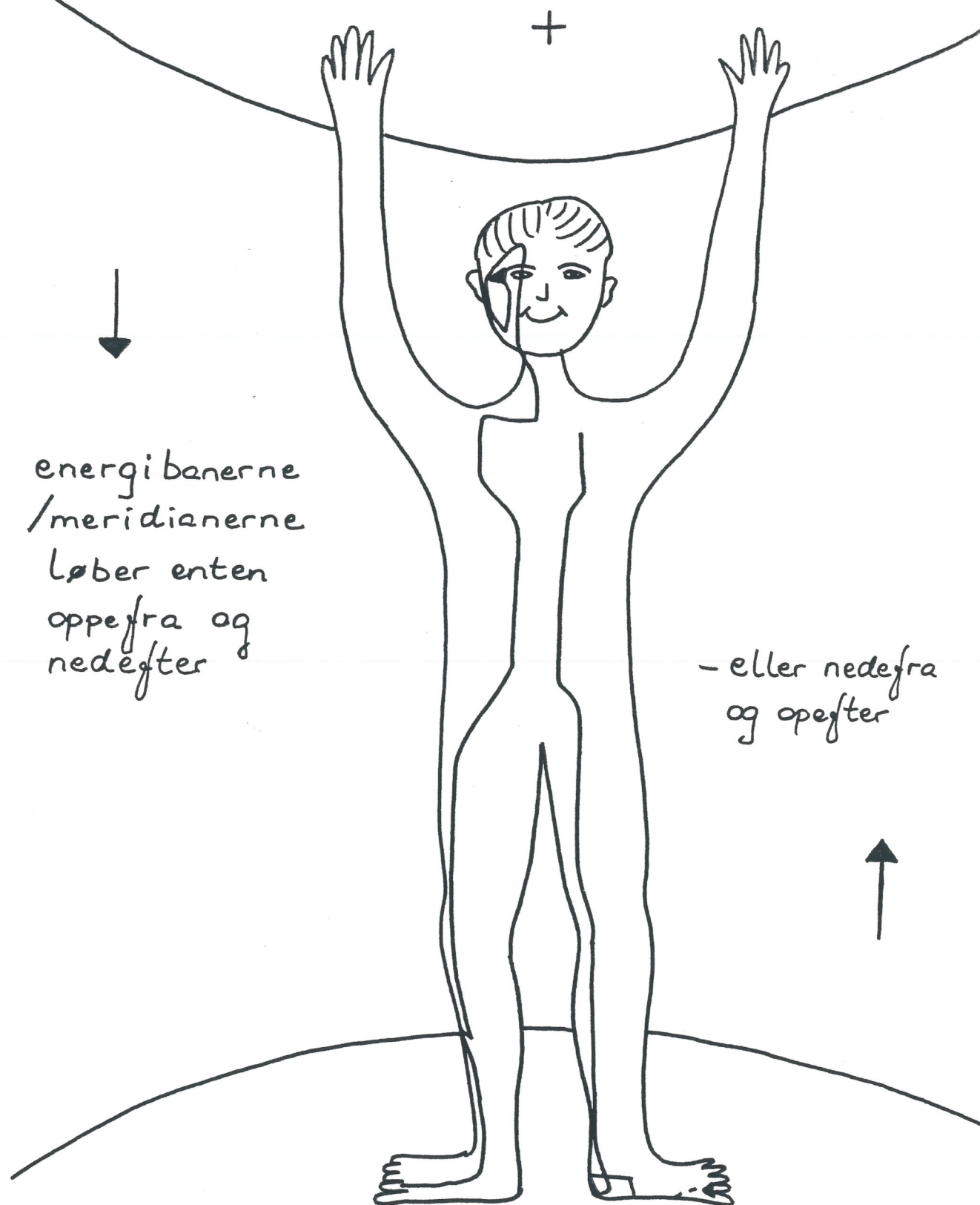
- 2 gange hver dag. Den ene gang lige inden lektionerne.
  - og læs så alt hvad du kommer i nærheden af!
- Find noget du kan læse, så det lykkes.

Mange hilsener fra Annemarie

NB! Det er MEGET VIGTIGT, at du, der læser denne rapport, gør dig klart, at disse øvelser IKKE kritikløst kan anvendes af alle og enhver! Det kræver en grundig test af eleven at finde frem til netop det, som denne elev har brug for - og hvor ofte. En mor, der lavede de samme øvelser som sin søn, blot for at støtte ham, blev træt og ukoncentreret af netop de øvelser, sønnen havde brug for!

Bilag nr. 4

L I T T E R A T U R L I S T E

Britta Holle Normale og retarderede børns motoriske udvikling (Munksgaard)	En grundig gennemgang af barnets udvikling. Efter min mening en uundværlig grundbog, som viser, hvordan man kan stimulere barnet i dets motoriske og perceptuelle udvikling trin for trin uden at forcere denne udvikling.
Britta Holle m.flere Motorisk perceptuel udvikling (Munksgaard)	Bogen er bygget op omkring og indeholder et tværfagligt observationsskema, som kan anvendes af alle faggrupper, der på forhånd kender det normale barns udvikling. Skemaet anvendes dels som behandlingsgrundlag, dels til bedømmelse af barnets eventuelle fremskridt.
Britta Holle Læse/skrive parat? (Munksgaard)	Britta Holle skriver i denne bog om, hvorledes man gør børn læse/skrive parate <u>før</u> den egentlige læse- og skriveundervisning kommer rigtigt i gang. Håndgrebets udvikling, stimulering og samarbejde med alle perceptionsområder er særlig detaljeret beskrevet. Bogen indeholder nøjagtige eksempler på stimulering af børn med indlæringsvanskeligheder. Er velegnet som arbejdsbog.
Britta Holle Lege - idræt parat? (Munksgaard)	Den grovmotoriske udvikling. Mange praktiske og grundigt udarbejdede eksempler på, hvorledes børns grovmotoriske udvikling stimuleres.
Anne-Grethe Dahms og Ulla Jæger Motorik og sprog (Borgen)	Bogen er en praktisk håndbog med øvelsesforslag til motorisk og sproglig stimulation af sprog- og talehæmmede børn. Forfatterne tager deres udgangspunkt i, at al undervisning må baseres på en opfattelse af barnet som en fungerende helhed, d.v.s. at sprog, tale og motorik må indgå som elementer, der er uadskillelige, når nye færdigheder skal tilegnes.
Niels Michelsen og Lene Lier Fumlere og tumlere (Publikation 10, Inst.f.Social Medicin)	Bogens undertitel er: Nogle studier om klunte de skolebørn, og den tager følgende spørgsmål c 1. <u>Hvad</u> er kluntethed? 2. <u>Hvorfor</u> opstår de ne kluntethed? Er årsagen en hjerneskade, eller skyldes kluntetheden uheldige psykiske og sociale opvækstvilkår, eller er der helt andre årsager? Et afsnit handler om, <u>hvorledes</u> problemet beskrives og vurderes, og der er forslag til

pædagogiske muligheder for udvikling af børnenes motorik. Kan for nogle være svær at læse, da forfatterne anvender megen medicinsk terminologi.

P. Dal Frederiksen

Fumlere-tumlere i
idræt

En bog, der er fyldt med mængder af idéer til hvorledes idrætslæreren kan støtte og stimulere alle børns motoriske udvikling på sådan en måde, at også fumlere og tumlere kan få gode bevægelsesmæssige oplevelser i fællesskab med sine kammerater.

Bogen rummer også en gennemgang af det funktionsskema, som Lene Lier og Niels Michelsen har udarbejdet.

Vestervangrapporterne

Rapporter fra et forsøg på Vestervangskolen i Esbjerg. Forsøget gik i korthed ud på, at de lærer, som skulle være klasselærer i 1.klasse året forud arbejdede en time hver dag i børnehaveklassen. I løbet af dette år blev børnenes motoriske, intellektuelle, emotionelle og sociale udvikling beskrevet, og både børnehaveklassens og senere 1. og 2.klasses undervisning blev tilrettelagt ud fra børnenes behov, og undervisningens resultater blev senere evalueret.

Sprog og motorik

Temanummer fra Børnehaveklasselærerforeningen (juni 1982)

Rummer en masse gode artikler, som er velegnet læsestof for alle, der har med børn at gøre - også forældre.

Steen Larsen og
Paul Parlenvi

Børns liv og læsning

Undertitel: Om at gribe og begribe sin verden
Forfatterne gennemgår hjernens funktion og opbygning. De redegør specielt for deres syn på hjernens funktion i forbindelse med læse- og skriveprocesserne og kommer i den forbindelse ind på deres teorier om, at mennesker kan være højreretningslæsere eller venstretetningslæsere.

Motorikkens betydning som nødvendig forudsætning for at kunne lære at læse og skrive gennemgås grundigt, ligesom betydningen af, at børn har en hverdag, der rummer mange handlemuligheder understreges.

Læsning af bogen kan med fordel kombineres med at se video-optagelsen "Varför kan inte jag läsa och skriva?".

Vibeke Rasmussen

Kinesiologi
Cross crawl
(Strubes forlag)

En relativt let læst lille bog om, hvorledes man ved hjælp af Kinesiologien (=bevægelseslære (i direkte oversættelse)) kan både finde og rette ubalancer i barnets krop. Ubalancer vil ifølge forfatteren medføre, at barnet er "switched off", balance vil medføre, at barnet er "switched on", når det står over for de opgaver, det pålægges at læse. Dette gælder opgaver af såvel motorisk som intellektuel art.

Paul E. Dennison

Switching on
(Strubes forlag)

Et holistisk svar på dysleksi, står der som undertitel. Paul Dennison arbejder med sammenhængen mellem motorik/kroppens balance og indlæring på en ny og anderledes måde. Han giver en forklaring på, hvorfor læsevanskeligheder opstår og angiver en vej til at komme ud over disse vanskeligheder.

Teknikken hertil er baseret på "de sidste opdagelser inden for psykologi og hjerneforskning i U.S.A. og bekræfter samtidig vor tidligste opfattelse af, hvorledes vi lærer og udvikler os" (citater fra forordet).

Bogen indeholder praktiske øvelser, ved hjælp af hvilke barnet/den voksne kan blive "switched on".

Annemarie Goldschmidt og
Jørgen Christian Nielsen

Motorisk træning i specialundervisningen -
ikke et alternativ, men
et supplement
(P.P.R., Gentofte)

Rapporten bygger på og beskriver et pædagogisk udviklingsarbejde fra skoleåret 1982-83. Rapporten består af 2 dele, en beskrivende del og en bilagsdel, som blandt andet indeholder testskemaer, elevers og læreres vurderinger af undervisningen og dens resultater, samt enkelte øvelsesforslag. Fås - så længe oplag haves - ved henvendelse til P.P.R., C.L. Ibsens Vej 60, 2820 Gentofte.

Diverse artikler fra fagblade, blandt andet SKOLEPSYKOLOGI, Årgang 22, nr. 2, 1985, indeholdende en artikel om "Motorisk træning og læsevanskeligheder".

Supplerende litteraturliste.

Paul Dennison: Personalized Whole Brain Integration.

Paul Dennison: E - K for Kids

Gordon Stokes: One Brain

Gordon Stokes: Advanced One Brain

Gordon Stokes: Under The Code

Gordon Stokes: Structural Neurology

John F. Thie: Touch For Health (dansk oversættelse:
Kinesiologi terapi)

Annemarie Goldschmidt: Helhed bag undervisningen.

Pædagogisk kinesiologi anvendt i special-
undervisningen.)

Annemarie Goldschmidt: Motorisk test for skolebegyndere.

Jean Ayres: Sanseintegration hos børn.

Under udarbejdelse er: Pædagogisk kinesiologi anvendt forebyggende.

Ligeledes under udarbejdelse: Testskema og test- og afbalanceringskom-
pendium om Pædagogisk Kinesiologi.

Forfattere: Annemarie Goldschmidt og Bent Jørgensen.